

Hervorming van de energieheffing

Briefadvies over de forfaitaire heffing per afnamepunt elektriciteit (amendement programmadecreet 2016)

Datum van goedkeuring	26 november 2015
Volgnummer	2015 026
Coördinator + e-mailadres	Francis Noyen , francis.noyen@minaraad.be
Co-auteur + e-mailadres	/, /

Mevrouw Annemie Turtelboom
Vlaams minister van Begroting,
Financiën en Energie
Koning Albert II-laan 19 bus 11
1210 Brussel

Datum **26 november 2015**

Uw referentie /

Onze referentie **01/L2/2015/667**

Betreft **Briefadvies over de forfaitaire heffing per afnamepunt elektriciteit (amendement programmadecreet 2016)**

Mevrouw de minister,

Op 14 oktober 2015 ontving de Minaraad een adviesvraag over het voorontwerp van Programmadecreet 2016. Op 22 oktober stelde de Minaraad hierover een advies vast¹.

De Vlaamse Regering heeft tegelijk met het ontwerp van decreet ook zeven regeringsamendementen ingediend bij het Vlaams Parlement. Hierover ontving de Minaraad geen adviesvraag, niettegenstaande deze materie tot zijn opdracht en werkingsveld behoort.

De amendementen betreffen de aanpak van de groenestroomdoelstellingen en de certificatenoverschotten.

De Minaraad wenst op eigen initiatief op deze amendementen in te gaan en wijst erop dat VOKA een apart standpunt inneemt dat achteraan het advies is opgenomen.

Vanaf 2009 kende het aantal groenestroomcertificaten een sterke groei². De explosieve toename van het aantal certificaten en het niet doorrekenen van de kostprijs ervan heeft geleid tot een grote voorraad die nog niet

¹ Minaraad, Advies van 22 oktober 2016 over het programmadecreet 2016
<http://www.minaraad.be/adviezen/2015/programmadecreet-2016>

² Vóór 2006 werden er 719 groenestroomcertificaten uitgereikt, in 2006 1140, in 2007 4158, in 2008 15.333, in 2009 65.000, in 2010 89.000, in 2011 182.000, 226.000. Halfweg 2015 zijn de groenestroomcertificaten voor kleine installaties met zonnepanelen afgeschaft.

doorgerekend is in de factuur. De opkoopkosten gingen van 60 miljoen euro in 2009 naar 702 miljoen euro in 2014. De schuldenberg van de niet doorgerekende certificatenkosten liep op die manier op tot bijna 2 miljard euro.

Bij ongewijzigd beleid zal de cumulatieve financieringsbehoefte wellicht stijgen tot 9,2 miljard euro aan groenestroomcertificaten - waarvan 2 miljard schulden uit het verleden³ en 7,2 miljard aan nog uit te betalen groenestroomcertificaten tot 2028. Een significant deel hiervan is gelinkt aan verbintenissen m.b.t. de grootschalige biomassa-installaties⁴.

De regering voorziet volgende maatregelen om het certificatenoverschot weg te werken en het toekomstig groenestroombeleid te financieren:

- Afschaffing Btot⁵ waardoor het quotum effectief opgehaald wordt.
- In 2017 wordt het quotum op 23% gebracht⁶.
- Schrappen vrijstelling voor het openbaar vervoer⁷.
- Afschaffing van de retrobanding voor de PV-certificaten.
- Invoering van de forfaitaire heffing (waarbij BTW vermeden wordt)⁸.

In het amendement wordt voorgesteld om de bestaande energiehffing te hervormen en verruimen. Volgens de nota aan de Vlaamse Regering zal *de heffing niet enkel gebruikt worden voor de financiering van de regulator, groene warmte (zoals in heffingsjaar 2015 het geval was), maar heeft deze tevens een regulerend karakter en is bedoeld voor de algemene financiering van het energiebeleid en de energiekosten van de Vlaamse overheid.*

Het tarief dat per afnamepunt verschuldigd is, hangt af van het verbruik. Voor de meeste gezinnen (verbruik tot 5000 KWh per jaar) bedraagt de heffing 100€/ jaar. Voor beschermde klanten en klanten met actieve budgetmeter of stroombegrenzer (ongeveer 10% van de gezinnen) wordt een

³ De schuldenberg is opgelopen tot 2 miljard euro en zal bij ongewijzigd beleid blijven stijgen tot 4,1 miljard euro in 2020. Dat betekent tegen 2020 een jaarlijkse intrestlast van 105 miljoen euro, ervan uitgaande dat de rentevoeten laag blijven.

⁴ De reconversie van de steenkoolcentrale in Langerlo: vanaf 2017 zal de centrale voor een periode van 10 jaar jaarlijks minstens 202 miljoen euro zal ontvangen.

BEE Power Gent zal vanaf 2019, voor een periode van 15 jaar, jaarlijks minstens 125 miljoen euro zal ontvangen.

De Max Green centrale ontvangt jaarlijks meer dan 100 miljoen euro steun.

⁵ Btot: dat is de verhouding tussen de toegekende groenestroomcertificaten en de effectieve productie van groene stroom. Die verhouding is nu kleiner dan één waardoor wat effectief opgehaald is uit de markt nog kleiner was.

⁶ Zonder afschaffing van de Btot, noch aanpassing, zou het effectieve quotum slechts 17% bedragen.

⁷ Daartegenover staat wel een verhoogde vrijstelling voor grote bedrijven.

⁸ Door te werken met een heffing wordt 73 miljoen euro BTW per jaar vermeden, al rijst de vraag of de overheid geen BTW moet betalen aan de netbeheerders bij de opkoop van de certificaten.

sociale korting voorzien. Zij betalen 25€/jaar. Zeer grote verbruikers (vanaf 250 GWh) betalen 120.000 €/jaar (zie tabel 1).

Tabel 1: Hoogte heffing (€/jaar) per afnamepunt

€/jaar	Totale heffing	Heffing per schijf
Beschermd en budget	25	25
< 5 MWh	100	100
5 - 10 MWh	130	30
10 - 20 MWh	290	160
20 - 50 MWh	770	480
50 - 100 MWh	1.300	530
100 - 500 MWh	1.850	550
0,5 - 1 GWh	2.600	750
1 - 5 GWh	6.500	3.900
5 - 20 GWh	16.000	9.500
20-50 GWh	30.000	14.000
50-100 GWh	75.000	45.000
100 - 250 GWh	100.000	25.000
>250 GWh	120.000	20.000

Op basis van deze bijdragen verwacht men een jaarlijkse inkomst van 492 miljoen euro. Deze heffing zal ingaan vanaf 1 maart 2016 en zal aangerekend worden via de elektriciteitsfactuur. Hoe lang de heffing zal aangerekend worden is onduidelijk. Deze inkomsten worden gestort in het Energiefonds.

Tabel 2: Voorziene uitgaven (€/jaar)-Energiefonds

	Kost per jaar
GSC-overschotafbouw (3,9 mio GSC/j)	358.666.813
WKC-overschotafbouw (4,2 mio GSC/j)	112.373.195
VREG	5.151.000
Call groene warmte en overig groene warmtebeleid	10.500.000
Garantieregeling	5.000.000
Vergoeding oninbare facturen (0,5%)	2.475.481
Totale inkomsten begroting per jaar	492.620.766
Geïnde heffing	495.096.247

Bron: Uiteenzetting door kabinetsmedewerkster bij de SERV

De Minaraad wenst in kader van dit advies in te gaan op de invoering van de forfaitaire heffing per afnamepunt van elektriciteit.

Algemeen

De Minaraad vindt het positief dat de Vlaamse Regering eindelijk een voorstel heeft uitgewerkt om de historische overschotten aan te pakken en structurele overschotten te beperken. De Raad heeft echter zeer veel bedenkingen bij de manier waarop dit gebeurt (infra).

De Minaraad en de SERV hebben in het verleden meermaals gewezen op de grote overschotten aan certificaten op de markten voor groenestroomcertificaten (GSC) en warmte-krachtcertificaten (WKC)⁹. De overschotten duwen de prijzen van de certificaten omlaag en zorgen ervoor dat sommige producenten hun certificaten nog moeilijk kwijtraken op de markt. Dat brengt vooral de exploitatie van installaties waarvoor er geen of onvoldoende minimumsteun geldt in moeilijkheden en ontmoedigt investeringen in nieuwe installaties. Bovendien worden de kosten van de certificaten systemen voor groene stroom en WKK niet volledig doorgerekend (o.a. door de bevroren nettarieven), waardoor er na verloop van tijd een zeer aanzienlijke en steeds toenemende schuldopbouw plaatsvond. De Minaraad vroeg om de betaling van de certificatenkosten niet langer door te schuiven naar de toekomst, de huidige overschotten snel maar doordacht weg te werken en maatregelen te nemen om te vermijden dat de problematiek van structurele overschotten zich in de toekomst zou herhalen.

De Minaraad stelt daarenboven dat meer ingezet moet worden op een zo breed mogelijke spreiding van de baten van het HE-beleid. Dat geldt des te meer nu de kosten steeds eenzijdiger toegeschoven worden naar gezinnen en kleine bedrijven.

Procedure

De gevolgde procedure bij de invoering van deze heffing roept veel vragen op. Voordat de amendementen ingediend werden bij het Vlaams Parlement was er geen adviesvraag aan de adviesraden noch een publieke consultatie van de stakeholders. De Minaraad herinnert in dit verband aan art.4,\$2, van het Decreet van 18 juli 2003 tot regeling van strategische adviesraden, waarin bepaald wordt dat de Vlaamse Regering ertoe verplicht is om over

⁹ Minaraad, SERV, Advies van 17 november 2011 over hernieuwbare energie.

<http://www.minaraad.be/adviezen/2011/hernieuwbare-energie-samen-met-serv>

Minaraad, SERV, Advies van 1 maart 2012 over de overschotten op de groenestroom- en warmte-kranchkoppelingscertificatenmarkt <http://www.minaraad.be/adviezen/2012/eigen-initiatief-met-serv-over-certificatenoverschot>

voorontwerpen van decreet advies te vragen aan de strategische adviesraad die overeenkomstig de opdeling in beleidsdomeinen bevoegd is voor de in dat voorontwerpdecreet behandelde beleidsmaterie – *c.g.* het energiebeleid, wat een onderdeel is van het Beleidsdomein LNE, waarvan de Minaraad de strategische adviesraad is. Er werd met betrekking tot dit voorontwerp van decreet bovendien geen reguleringssimpactanalyse opgemaakt en nota aan de Vlaamse Regering bevat dan ook geen informatie over welke alternatieve beleidsopties bekeken werden en geen argumentatie waarom voor de voorliggende optie werd gekozen.

De Minaraad betreurt deze werkwijze en het feit dat hij niet om advies gevraagd is over de ingediende amendementen bij het Programmadecreet 2016. De amendementen hebben betrekking op het werkingsveld van de Minaraad en het betreffen ingrijpende beleidsvoorstellen.

Transitie - Energievisie – energiepact

De Minaraad vraagt dat er dringend werk gemaakt wordt van de transitie naar een nieuw energiesysteem. Om te komen tot een energietransitie is er nood aan een onderbouwde langetermijnvisie en een maatschappelijk draagvlak. Deze langetermijnvisie biedt antwoord op de vraag met welke energiemix we welke doelstellingen willen bereiken tegen welke kostprijs voor milieu en maatschappij. Plannen voor nieuwe projecten moeten getoetst worden aan de deze visie en passen in de mix. Een energiepact tussen de verschillende overheden en alle betrokken stakeholders kan bijdragen tot de transitie en de ontwikkeling van deze visie en mix. De Minaraad meent dat een dergelijk pact een verhoogde kans op slagen heeft indien het beleidskader duidelijk gedefinieerd wordt, het proces transparant en participatief is en er begeleiding is van een evenwichtig samengestelde stuurgroep. Het beleidskader hiervoor wordt gevormd door de Europese doelstelling om de Europese uitstoot van broeikasgassen tegen 2050 met 80 tot 95% te verminderen t.o.v. 1990, het energie- en klimaatpakket voor 2020 en het nieuw Europees klimaat- en energiebeleid voor 2030.

De leden van de Minaraad vragen om tijdig en intensief betrokken te worden bij de uitwerking van het toekomstige beleid dat o.a. zal moeten bepalen hoe de hernieuwbare energiedoelstellingen voor 2020 en 2030 gehaald zullen worden, rekening houdend met het potentieel en de kosten en baten van de diverse technologieën en met de wenselijkheid van een echte marktintegratie van hernieuwbare energie. In het bijzonder stelt zich de vraag op welke manier Vlaanderen op een kostenefficiënte en duurzame manier de hernieuwbare energiedoelstellingen zal realiseren en wat daarbij de rol van biomassa centrales is. Op dezelfde manier vragen de leden van de Minaraad om tijdig en intensief betrokken te worden bij de uitwerking van het reeds lang gevraagde debat over de financiering van het klimaatbeleid voor 2020 en 2030.

Energieheffing

Forfaitaire heffing haaks op noden van energietransitie

De Minaraad stelt vast dat het gaat om een forfaitaire heffing voor elk gezin en elk bedrijf (een vast bedrag in euro) die geen verband legt tussen het te betalen bedrag enerzijds en een bepaald gedrag (energiebesparing) of het vermogen tot betalen (met uitzondering van de beperkte sociale correctie) anderzijds. Deze heffing versterkt in belangrijke mate het degressieve karakter van de elektriciteitsfactuur.

Dit gaat lijnrecht in tegen de noodzaak van de sturing naar een flexibel en energiezuinig gebruikersgedrag, cruciaal in het licht van de transitie naar een koolstofarme economie gebaseerd op hernieuwbare energie.

Om energiebesparend gedrag aan te moedigen en energiezuinig gedrag te belonen is de Raad voorstander van een meer op verbruik gebaseerde doorrekening van de kosten van de openbare dienstverplichtingen.

Nood aan onderbouwing en rechtvaardige verdeling

De Minaraad betreurt dat de lasten van het hernieuwbare energiebeleid hoofdzakelijk op de schouders van de huishoudens en kleine bedrijven terecht komen. Er wordt gesteld dat ongeveer 50% van de opbrengst opgehaald wordt bij de huishoudelijke afnemers en 50% bij de bedrijven. De Minaraad stelt heel wat vragen bij deze verhouding. Vooreerst is het onduidelijk hoe de doelgroepen "huishoudelijke afnemers" en "bedrijven" afgebakend werden?¹⁰ Bovendien zegt dit niets over de verdeling op basis van verbruik. Het verbruik van de doelgroep "bedrijven" ligt veel hoger waardoor de heffingskost per MWh veel lager ligt. Eigen berekeningen leren dat van de 50% die betaald wordt door de bedrijven meer dan 80% afkomstig is van KMO's (of meer dan 40% van de gehele energieheffing). Ook binnen de doelgroep zijn er grote verschillen in de kostprijs per kWh. Bijvoorbeeld een KMO met een jaarlijks verbruik van 49 MWh betaalt 770 euro heffing, wat neerkomt op 15,5 euro per MWh. Een multinational die 150 GWh per jaar verbruikt, betaalt 100.000 euro heffing, maar omgerekend komt dat neer op 0,67 euro per MWh, wat ruim 23 keer minder is dan een KMO.

¹⁰ Vallen zelfstandigen met aansluiting op laagspanning onder huishoudelijke afnemers of onder bedrijven? Bedrijven met gesloten netten of die aangesloten zijn op het transmissienet betalen geen of een beperkte energieheffing. Hoe werden deze in rekening gebracht?

Tabel 3: Heffing per MWh

Heffing per afnamepunt	
Verbruik in MWh	Bedrag in € per MWh
1	100
bijna 5	20
bijna 10	13
bijna 100	13
bijna 1.000	2,6
bijna 100.000	0,75
bijna 250.000	0,48
Transportnet	0
gesloten net	geldt als 1 aansluitingspunt?

Grote bedrijven betalen proportioneel veel minder aan de financiering van het groenestroombeleid via deze heffing, dan gezinnen en kleine ondernemingen. Bovendien worden de allergrootste bedrijven (aangesloten op het ELIA net) niet gevat door de heffing. Een verhoudingsgewijze lagere bijdrage kan tot op bepaalde hoogte dan wel te verantwoorden zijn om de concurrentiepositie van energie-intensieve bedrijven te vrijwaren daarom vraagt de Raad aan de Vlaamse en Belgische overheid om de systematiek van degressieve systemen (en plafonneringen) van energie-bijdragen en –heffingen in de EU-lidstaten ook Europees aan te pakken en af te stemmen. Een [studie van PriceWaterhouseCoopers](#) in opdracht van de CREG leert dat de verschillen in energiekost van grote bedrijven ten opzichte van de buurlanden sterk afhangt van bedrijf tot bedrijf¹¹. Bovendien toont [een studie van de CREG](#) dat de energiefactuur van grote bedrijven in tegenstelling tot die van gezinnen en kleine ondernemingen de laatste jaren niet steeg. De lagere prijzen op de groothandelsmarkten voor energie compenseerden voor grote bedrijven de bijdragen voor hernieuwbare energie¹². Een vrijstelling of lagere bijdrage door grote bedrijven moet dan ook sterk onderbouwd worden op basis van transparante gegevens. Bovendien moet daarbij het bredere plaatje in beschouwing genomen (impact van de energiekost op de concurrentiepositie, effect van de lagere groothandelsprijzen, overallocatie ETS,...). Een dergelijke transparantie en onderbouwing is es-

¹¹ <http://www.creg.info/pdf/Studies/F20150428EN.pdf>

¹² <http://www.creg.info/pdf/Studies/F1453NL.pdf>

sentieel om aan een draagvlak voor de financiering van energietransitie te kunnen bouwen.

Voor beschermde klanten en klanten met actieve budgetmeter of stroombegrenzer (ongeveer 10% van de gezinnen of naar schatting 7% van de Vlaamse bevolking) wordt een sociale korting voorzien. Zij betalen 25 euro. De Minaraad merkt op dat de sociale correctie niet geldt voor de volledige groep van mensen in energiearmoede¹³. Zeker voor de mensen die uit de boot vallen vraagt de Minaraad bijkomende inspanningen door begeleiding op maat (energiescan, schuldhulpverlening, het uit handen nemen van energie-investeringsprojecten, ..) zodat het plaatsen van dure budgetmeter vermeden kan worden.

Breder debat over financiering van de energietransitie

De Minaraad is bezorgd dat deze beslissing de deur open zet om nog andere sociale en ecologische maatregelen gerelateerd aan het energiebeleid via deze heffing te financieren. Gezien het negatieve verdelingseffect en het niet-sturend karakter van de heffing zou dit geen goed beleid zijn. De Minaraad vindt het niet vanzelfsprekend dat bijvoorbeeld groene warmte en de werking van de VREG gefinancierd wordt via de energieheffing (of het Energiefonds)¹⁴.

De Minaraad vindt dat de fiscale aftrek van de financierende heffing onderzocht en desgevallend geagendeerd moet worden in het overlegcomité.

De Minaraad heeft in eerdere adviezen herhaaldelijk gewezen op de nood aan een beleidsvisie op de financiering van het energiebeleid (zowel wat betreft de inkomsten als de uitgaven) en de prijszetting van energie (o.a. tariefstructuren). De nieuwe bevoegdheid van Vlaanderen voor de regulering van de distributienettarieven is daarvoor een goed aanknopingspunt. De Minaraad stelt echter vast dat dit debat niet wordt gevoerd en vraagt dat er dringend werk van gemaakt wordt.

¹³ Volgens de Barometer Energiearmoede 2009-2013 besteedde in 2013 ongeveer 14% van de Belgische huishoudens een te groot deel van zijn beschikbaar inkomen aan energiekosten (gemeten energiearmoede). Indien rekening gehouden wordt met verborgen energiearmoede en subjectieve energiearmoede wordt in het totaal niet minder dan 18,5% van de gezinnen potentieel getroffen door een "geobjectiverde" vorm van energiearmoede. <https://www.kbs-frb.be/nl/Activities/Publications/2015/20151123NT1>

¹⁴ Minaraad, Advies van 14 oktober 2014 over het Voorontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2015. <http://www.minaraad.be/adviezen/2014/programmadedcreet-2015-en-2de-aanpassing-begroting-2014>

Minaraad, SERV, Advies van 29 september 2011 over groene warmte. <http://www.minaraad.be/adviezen/2011/ontwerpbesluit-groene-warmte-samen-met-serv>

De Minaraad wijst er op dat de financiering van het beleid voor de energietransitie (o.a. hernieuwbare energie) niet noodzakelijk het best verloopt via de elektriciteitsfactuur. Dit omwille van verschillende redenen. In de eerste plaats omdat in het licht van de energietransitie een sterkere elektrificering (elektrisch transport, warmtepompen) noodzakelijk is. Door sterke toeslagen te heffen via de elektriciteitsfactuur dreigen deze voorlopers te worden afgestraft. Omdat er niet steeds een link is met het elektriciteitsverbruik (bv. groene warmte). Daarnaast is een sterkere band met het klimaatbeleid (CO₂) wenselijk.

De Minaraad vraagt dan ook dat andere alternatieven onderzocht worden. Hierbij denkt de Minaraad o.a. aan:

- Een financiering via fiscale inkomsten uit fossiele brandstoffen (aardgas, stookolie).
- Een (gedeeltelijke) financiering via de algemene middelen.
- Een taks shift van elektriciteit naar gas: In het kader van de energietransitie zal gestreefd worden naar een substitutie van gas naar, liefst groene, elektriciteit. De hoge heffingen en taksen op elektriciteit zullen dit eerder afremmen dan aanmoedigen. Een recente studie van CE Delft¹⁵ leert dat een energiebelasting beter gebeurt via de gas- dan via de elektriciteitsfactuur. Een belasting op gas heeft immers een sterker energiebesparend effect dan een belasting op elektriciteit. Bovendien stuurt een dergelijke belasting meer aan op het gebruik van slimme en efficiënte elektrische toepassingen. Zo worden mensen met een warmtepomp, die zeer energiezuinig verwarmen, beloond. Door de inkomsten van deze energiebelasting terug te verdelen over de huishoudens, winnen zuinige gebruikers netto op hun factuur. Energieverspillers betalen op het einde van de rit meer.

Efficiëntere aanwending van middelen

Standpunt Boerenbond en Unizo

Boerenbond en Unizo onthouden zich bij het hoofdstuk Efficiëntere aanwending van middelen.

De schuldenberg van de niet doorgerekende certificatenkosten bedraagt ongeveer 2 miljard euro. Ongeveer 7 miljard euro betreft nog uit te betalen groenstroomcertificaten tot 2028. Een aanzienlijk deel van de toekomstige subsidies zijn voorbehouden aan grootschalige biomassacentrales en grootschalige PV-installaties. De Vlaams Regering beroept zich op het principe *pacta sunt servanda* (afspraken moeten worden nagekomen). De Waalse

¹⁵ CE Delft, Verschuivingen energiebelasting, Aanvullend op de rapportage van juli 2015. http://www.ce.nl/publicatie/verschuivingen_energiebelasting_verkenning_effecten/1647

Regering heeft voor een andere optie gekozen. Bij de evaluatie van haar subsidiesysteem in 2014, is besloten om alle subsidies te schrappen, ook voor de lopende contracten, vanuit de redenering dat deze installaties op zichzelf rendabel geworden waren, en dus geen subsidies meer behoeften. Installatiehouders die van oordeel waren dat ze nog geen winst maakten, konden hun dossier wel individueel laten narekenen. Zonder zich uit te spreken over dit Waals systeem, toont het volgens de Minaraad aan dat er juridisch ook andere mogelijkheden zijn.

De Minaraad is van oordeel dat sterke onevenwichten in het systeem weg-gewerkt moeten worden. Zo heeft de Minaraad zware twijfels bij de financiering van de twee nieuwe grootschalige biomassa-centrales: de reconversie van de steenkoolcentrale in Langerlo (vanaf 2017 en voor een periode van 10 jaar jaarlijks minstens 202 miljoen euro) en BEE Power Gent (vanaf 2019, voor een periode van 15 jaar, jaarlijks minstens 125 miljoen). De centrale vraag is of deze grootschalige biomassa-centrales passen in de energievisie en energiemix om de doelstellingen inzake groene stroom te halen. Die doelstellingen kunnen op een efficiëntere en duurzamere manier gerealiseerd worden door meer in te zetten op (goedkopere) zon, wind en energie-efficiëntie¹⁶. Bovendien zijn er vragen over de duurzaamheid van het hout dat ingezet wordt bij grootschalige biomassa-centrales. De Minaraad stelt sterke vragen bij de wenselijkheid van grootschalige biomassa-centrales die geen restwarmte benutten en vraagt om geen steun toe te kennen aan biomassa-centrales waarvan de duurzaamheid en efficiëntie niet gegarandeerd is.

De Minaraad meent dat bedrijven met grootschalige PV-installaties die voor 2013 in gebruik werden genomen (die de meeste PV-gerelateerde kosten veroorzaken) en die ondertussen reeds afgeschreven zijn, onvoldoende meebetalen. De Minaraad betwijfelt ten eerste of alle opties onderzocht werden om van hen een deel van de te genereuze steun terug te vorderen, zonder een redelijk rendement voor investeringen in het gedrang te brengen. Voor huishoudelijke eigenaars van zonnepanelen is deze terugbetaal-termijn onrechtstreeks verhoogd via de invoering van het prosumententarief.

¹⁶ De onrendabele top/bandingfactor ligt veel lager voor groenestroominstallaties op basis van zonne-energie en wind dan voor biomassa-installaties (bron: ontwerprapport OT/Bf voor projecten met startdatum 1 januari 2016)

Standpunt Voka bij het gehele briefadvies:

De Minaraad geeft op eigen initiatief advies over een ontwerp van amendement op het voorontwerp van programmadecreet 2016. In dat amendement wordt voorgesteld om de bestaande forfaitaire heffing per afnamepunt voor elektriciteit te hervormen en te verhogen. De inkomsten zijn bestemd voor het Energiefonds, dat wordt aangewend voor de financiering van diverse kosten van het Vlaamse energiebeleid.

Concreet wordt de huidige heffing hervormd van een maandelijkse heffing naar een heffing op jaarbasis. De heffing betreft een forfaitair bedrag per afnamepunt voor elektriciteit en moet worden betaald door zowel gezinnen als bedrijven (aangesloten op een distributienet tot 70 kilovolt). De forfaitaire benadering werd verlaten, de hoogte verschilt per tariefschijf naargelang het totale jaarverbruik op een afnamepunt. De schijven van de heffing worden cumulatief toegepast. Voor de meeste gezinnen (verbruik tot 5 MWh) bedraagt de heffing 100€ per jaar. Ook bij een nulverbruik of negatief verbruik is dat het geval. De heffing loopt via meerdere tariefschijven verder op van 130€ per jaar (verbruik 5 MWh tot 10 MWh) tot 120.000€ per jaar (voor een verbruik gelijk aan of groter dan 250 GWh). Voor beschermde klanten en mensen met een actieve budgetmeter of actieve stroombegrenzer bedraagt de heffing 25€ per jaar. De heffing moet jaarlijks ongeveer 495 mio € opbrengen en dient vnl. om de opgebouwde schulden van de GSC- en WKC-overschotten op een periode van 5 jaar af te bouwen.

Voka waardeert dat de Vlaamse Regering een oplossing heeft gevonden die ervoor zorgt dat de onbetaalde kosten van de certificaten systemen voor groene stroom en WKK niet langer worden doorgeschoven naar de toekomst, maar op korte termijn volledig worden betaald.

Voka is tevreden dat het negatieve verdelingseffect van de heffing, zoals ze bestond, geremedieerd werd door de heffing te differentiëren door rekening te houden met sociale aspecten enerzijds via een verlaagde heffing voor onder andere de beschermde afnemers en met economische aspecten anderzijds door de energiehandicap van de energie-intensieve bedrijven niet via een louter verbruikgerelateerde heffing te verzwaren.

Wat de voorgestelde oplossing betreft, is het uit de verstrekte toelichting door het kabinet van de bevoegde minister aan de sociale partners en BBL duidelijk dat diverse alternatieven werden bekeken en vergeleken.

De oplossing die finaal is gekozen door de Vlaamse Regering is geen echte energieheffing. De heffing heeft weinig tot geen impact op de marginale energieprijs. Het gaat om een forfaitaire belasting per type gezin en per type bedrijf. De 'energieheffing' zoals die nu uitgewerkt is, moet volgens Voka dan ook niet beschouwd worden in de context van het energiebeleid, maar bovenal van het klimaatbeleid. De klimaatdoelstellingen kunnen niet kosteloos behaald worden, en momenteel worden de verdoken kosten uit de voorbije periode transparant gemaakt, wat Voka ondersteunt. In principe komt elke mogelijke andere grondslag in aanmerking en hoeft er zelfs geen verband te zijn met energie.

De integrale financiering van het Vlaamse luik van de 20-20-20-doelstellingen via de elektriciteitsfactuur is niet logisch en niet gewenst. Waar de stijging van de elektriciteitsfactuur van de particulieren via de automatische loonindexering geneutraliseerd wordt, hebben de prijsstijgingen voor de bedrijven een directe impact. Daarenboven leidt de indexaanpassing tot een tweede, indirecte impact voor de bedrijven, nl. een loonlastenverhoging. Deze aspecten van doorrekening via de elektriciteitsfactuur moeten voldoende aandacht krijgen.

Na algemene middelen is de heffing op afnamepunt de meest optimale economische doorrekeningsbasis voor bedrijven. Hier werd duidelijk rekening gehouden met de precaire situatie van de industrie op vlak van energiekosten en in het bijzonder op het vlak van overheidsgebonden meerkosten. De industrie levert immers continu zware inspanningen inzake energie-efficiëntie. Dit doen zij via vrijwillige overeenkomsten (EBO) en door een regelgeving die qua ambitie geen evenknie kent in Europa (besluit energieplanning). Desalniettemin blijft door de aard van de processen elektriciteit een grote kostenpost binnen deze bedrijven, zeker wanneer er vergeleken wordt met de omliggende landen. Daarnaast zijn veel van deze bedrijven ook voor hun afzet afhankelijk van een internationale markt. Een energiekostenhandicap leidt, gezien het grote aandeel van elektriciteitskost in de operationele kosten en de internationale concurrentie, onmiddellijk tot een competitiviteitsverlies. Er is dus een gegronde reden om deze 'groot'verbruikers een gedifferentieerd tarief aan te bieden. Het gebeurt in al onze buurlanden, ook, en vooral, in het Energiewendeland, Duitsland. Dat deze grootverbruikers niets zouden betalen, zoals menigmaal geponeerd door sommige stakeholders, is een brug te ver. Naast de heffing per afnamepunt (oplopend tot 120.000 €) betalen de bedrijven de groenestroom en WKK-bijdrage. Zo betaalt bijvoorbeeld een grootverbruiker met een verbruik van 500 GWh bovenop de elektriciteitsprijs 2.000.000 € per jaar bij aan groene stroom (bovenop de heffing). Uit de CREG-studie is bovendien geble-

ken dat grote verbruikers al jaren significant meer betalen dan in de buurlanden in tegenstelling tot kleine verbruikers. Een nieuwe doorrekening die erover waakt dat dit nadeel niet groter wordt is dan ook positief.

Hierbij aansluitend dient er een onderscheid gemaakt te worden tussen grote bedrijven en grote verbruikers. Grootverbruikers zijn bedrijven waarbij de energiekost significant is, grote bedrijven zijn bedrijven die een bepaald aantal FTE, bepaalde omzet of balanstotaal hebben. Deze 2 types bedrijven worden steevast door elkaar gehaald terwijl het onderscheid in dit dossier zeer significant is. In dit dossier probeert men de grote verbruikers enigszins te ontzien, dit omvat grote én kleine bedrijven. In dit dossier is immers niet het aantal personeelsleden en de gevoeligheid voor loonkost relevant, wel de elektriciteitskost en de gevoeligheid voor een energiekostenhandicap.

Met het oog op de toenemende ambities voor 2030, zouden de kosten die niet gedragen worden door algemene middelen en gerelateerd zijn aan de Europese klimaatdoelstellingen op een transparante manier doorgerekend moeten worden onder de juiste noemer. Een sterkere band met het klimaatbeleid (CO2) is daarbij wenselijk, rekening houdend met het ETS-beleid.

Voka vraagt om de nodige regelingen te treffen opdat deze heffing fiscaal aftrekbaar wordt.

Daarnaast vraagt Voka om de leveranciers verder te betrekken bij de praktische uitvoering en implementatie van de heffing. Zo is er de vraag om de verschillende maatregelen op eenzelfde tijdstip te laten ingaan (vb. maart 2016). Er kunnen ook nog praktische problemen optreden bij de uitvoering van de maatregel (vb. meterwissel, klantenwissel, correcties,...) die verder overleg vergen.

Het was wenselijk geweest om eerder in het proces betrokken te worden zodat het nodige draagvlak voor deze pijnlijke maar noodzakelijke beslissing kon gecreëerd worden. Er wordt immers een grote kostenstijging doorgerekend aan alle verbruikers, ook de industriële.

Om te vermijden dat deze situatie in de toekomst herhaald wordt, vraagt Voka in het verlengde hiervan om tijdig en intensief betrokken te worden bij de uitwerking van het toekomstige beleid dat o.a. zal moeten bepalen hoe de klimaatdoelstellingen voor 2020 en 2030 gehaald zullen worden, rekening houdend met het potentieel en de kosten (incl. bredere systeemkosten) en baten van de diverse technologieën en met de wenselijkheid van een uitfasering van subsidies op middellange termijn, van een vastlegging van budget en van een echte marktintegratie van hernieuwbare energie.

Met de meeste hoogachting,

Iris Penninckx

Voorzitter Minaraad

Kopie aan de heer Jan Peumans, voorzitter van het Vlaams Parlement.